

Valtiovarainvaliokunta

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi asetuksen (EU) N:o 575/2013 muuttamisesta, direktiiviksi direktiivien 2013/36/EU ja 2014/59/EU muuttamisesta ja asetukseksi asetuksen (EU) N:o 575/2013 ja direktiivin 2014/59/EU muuttamisesta (Basel III -standardien täytäntöönpano)

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi asetuksen (EU) N:o 575/2013 muuttamisesta, direktiiviksi direktiivien 2013/36/EU ja 2014/59/EU muuttamisesta ja asetukseksi asetuksen (EU) N:o 575/2013 ja direktiivin 2014/59/EU muuttamisesta (Basel III -standardien täytäntöönpano) (U 72/2021 vp): Valtiovarainvaliokuntaan on saapunut jatkokirjelmä UJ 25/2022 vp mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- finanssisihteeri Bella Laiho, valtiovarainministeriö
- lainsäädäntöneuvos Antti Makkonen, valtiovarainministeriö
- vanhempi neuvonantaja Jukka Vauhkonen, Suomen Pankki
- toimistopäällikkö Arttu Kiviniemi, Finanssivalvonta
- kriisinratkaisuasiantuntija Riku Thilman, Rahoitusvakausvirasto

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- väitöskirjatutkija Antti Ronkainen, Helsingin yliopisto
- Finanssiala ry

Viitetiedot

Valtiovarainvaliokunta on aiemmin antanut asiasta lausunnon VaVL 6/2022 vp.

Valiokunnan lausunto VaVL 16/2022 vp

VALTIONEUVOSTON JATKOKIRJELMÄ

Ehdotus

Valtioneuvoston kirjelmä koskee globaalin finanssikriisin jälkeen käynnistetyn kansainvälisen pankkisääntelyn laajan kokonaisuudistuksen (ns. Basel III:n) viimeisen vaiheen täytäntöönpanoa EU-lainsäädäntöön. Komissio antoi asiaa koskevan ehdotuksen lokakuussa 2021, ja nyt neuvotteluja käydään Ranskan kesäkuussa 2022 jättämän alustavan kompromissinäkemyksen pohjalta. Nykyinen puheenjohtajamaa Tseki on ilmoittanut antavansa uuden kompromissiehdotuksen vielä puheenjohtajuuskautensa loppupuolella, mutta sen arvioidaan rakentuvan Ranskan alustavaan kompromissiehdotukseen sisältyviin keskeisiin elementteihin.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvoston kanta on ilmaistu valtioneuvoston kirjelmissä U 72/2021 vp ja valtioneuvoston jatkokirjelmässä UJ 3/2022 vp.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Suomen kannalta kompromissiehdotuksen keskeiset elementit liittyvät mm. kokonaispainolattian soveltamistasoon, valtionlainojen vakavaraisuuskohteluun, valvontaviranomaisen riippumattomuuden varmistamiseen sekä kolmansien maiden sivuliikkeiden sääntelyyn. Oman toimialansa mukaisesti valtiovarainvaliokunta on arvioinut ehdotusta lähinnä julkisen talouden näkökulmasta.

Alustava kompromissinäkemyks on kokonaisuutena jäämässä Baselin komitean standardeja löysemmäksi, ja komission ehdotuksen mukaisesti se sisältää useita merkittäviä pysyviä tai tilapäisiä huojennuksia Basel III -standardeihin verrattuna. Komission ja neuvoston työryhmän ehdotuksiin sisältyy mm. huojennuksia ns. kokonaisriskipainolattian laskentaan lattian voimaantulon siirtymäaikana. Suomi on neuvotteluissa pyrkinyt lähtökohtaisesti kaventamaan poikkeusten lukumäärää, jotta yhteiset säännöt edesauttavat kansainvälisesti yhdentyneiden rahoitusmarkkinoiden vakautta. Suomi on kuitenkin samalla puolustanut kokonaisriskipainolattian täytäntöönpanon kannalta tarpeellisiksi katsottuja asunto- ja ympäristöluottoja koskevia erillisiä siirtymäaikoja. Valtioneuvoston kirjelmän mukaan talouskasvun edistämisen ja rahoitusvakauden tasapainon näkökulmasta kompromissinäkemyksestä voidaan kuitenkin pitää kokonaisuutena Suomen keskeisten neuvottelutavoitteiden mukaisena.

Vaikutukset suomalaispankkien pääomavaatimuksiin. Finanssivalvonnan alustavat laskelmat eivät tukeneet väittämiä siitä, että uudistuksilla olisi merkittäviä vaikutuksia yritys- tai asuntorahoituksen saatavuuteen tai että ne uhkaisivat esim. pankkien kykyä rahoittaa vihreää siirtymää. Finanssivalvonnan elokuussa 2022 päivittämän uuden arvion mukaan suomalaispankkien pääomavaatimusten kasvu jää keskimäärin huomattavasti arvioitua pienemmäksi eli noin kolmeen prosenttiin (1 mrd. euroa). Siirtymäaikana (2025—2032) keskimääräisten vaatimusten arvioidaan jopa laskevan. Uudistus ei siten lyhyellä aikavälilläkään heikennä suomalaisten pankkien luotonmyöntökykyä tai asunto- ja yritysluottojen saatavuutta Suomessa. Valtioneuvoston kirjelmän

Valiokunnan lausunto VaVL 16/2022 vp

mukaan suomalaispankkien yhteenlasketut omat varat riittävät kattamaan uudet vaatimukset jo tällä hetkellä, mutta arvioitua vaikutukset vaihtelevat pankkien välillä huomattavasti.

Vaikutus julkisen talouden vakauteen. Valiokunta pitää uudistuksen etenemistä ja toimeenpanoa tärkeänä ja toteaa, että talouden epävakaus, korkea inflaatio ja korkojen nousu korostavat entisestään pankkitoiminnan sääntelyn merkitystä. Pankit ovat toistaiseksi selvinneet suhteellisen vähäisin vaurioin mm. koronapandemian ja Venäjän hyökkäyssodan aiheuttamista iskuista, mutta talouden näkymiin liittyy maailmanlaajuisesti suurta epävarmuutta. Siksi on erityisen tärkeää jatkaa pankkisääntelyn vahvistamista ja varmistaa, että pankkitoiminta perustuu mahdollisimman pitkälle maailmanlaajuisesti yhdenmukaisesti sovellettaviin yhteisiin sääntöihin. Luottolaitosten vakavaraisuuden vahvistuminen ja pankkikriisien ehkäisy ovat tärkeitä myös julkisen talouden kestävyysnäkökulmasta ja edellytys talouden kestäväälle kasvulle.

Valiokunta pitää myös tärkeänä, että kompromissiratkaisuun nyt sisältyvät määräaikaisten huojennukset eivät jää pysyviksi. Jatkoneuvotteluissa Suomen tulee suhtautua kriittisesti tilapäisten huojennusten jatkamiseen, sillä huojennusten säätäminen pysyviksi vähentäisi uudistuksella tavoiteltuja hyötyjä. On myös tärkeää, että pankkisääntely ei ole EU:n jäsenmaissa erilaisten huojennusten tai muiden ratkaisujen vuoksi muita maita kevyempää. Valiokunta toteaa, että pankkisektorin häiriöt leviävät helposti rajojen yli ja johtavat pahimmillaan globaaleihin kriiseihin.

Valtioneuvoston kirjelmän mukaan valtionlainojen riskipainokohtelun merkittävämpi uudistaminen ei ole saanut tässä yhteydessä jäsenvaltioiden kannatusta, vaan niiden riskipainokohtelu säilyisi kompromissiehdotuksen mukaan suhteellisen ennallaan vähäisiä poikkeuksia lukuun ottamatta. Valiokunta pitää tärkeänä, että Suomi pyrkii jatkoneuvotteluissa edelleen edistämään ratkaisuja, jotka vähentävät valtion velkoihin liittyviä riskejä ja valtioiden ja pankkien välistä kohtalonyhteyttä. Valiokunta toteaa, että pankkien ja valtioiden välisen kohtalonyhteyden vähentäminen on ollut eräs pankkiunionin keskeinen tavoite, jota tulee edelleen määrätietoisesti edistää.

Valiokunta viittaa asiasta huhtikuussa 2022 antamaansa lausuntoon (VaVL 6/2022 vp) ja korostaa tässäkin yhteydessä ylivelkaantuneiden jäsenvaltioiden ja pankkien ongelmien hoitamista niin, etteivät ne lisää finanssikriisin riskiä euroalueella ja ettei niistä aiheudu merkittäviä kielteisiä seurauksia EU:n rahoitus- ja pääomamarkkinoille.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Valtiovarainvaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan korostaen edellä esitettyjä näkökohtia.

Valiokunnan lausunto VaVL 16/2022 vp

Helsingissä 21.10.2022

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Johannes Koskinen sd
varapuheenjohtaja Arto Pirttilahti kesk
jäsen Anders Adlercreutz r
jäsen Timo Heinonen kok
jäsen Katja Hänninen vas
jäsen Esko Kiviranta kesk
jäsen Jari Koskela ps
jäsen Pia Lohikoski vas
jäsen Riitta Mäkinen sd
jäsen Sari Sarkomaa kok
jäsen Sami Savio ps
jäsen Iris Suomela vihr
jäsen Pia Viitanen sd
jäsen Ville Vähämäki ps
varajäsen Anne Kalmari kesk

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Hellevi Ikävalko